

Arkivnr: 2016/95-3

Saksbehandlar: Eirik Knive

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for kultur, idrett og regional utvikling		16.03.2016

Prioritering søknader om tilskot til statleg sikring av friluftsområder i Hordaland 2016 (kap. 1420 post 30)

Samandrag

Hordaland fylkeskommune har ansvar for vurdering og prioritering av saker om statleg sikring av friluftsområde. Sakene vert endeleg avgjort i Miljødirektoratet. Føremålet med ordninga er at friluftslivet skal styrkast som ein helsefremjande, trivselsskapande og miljøvennleg fritidsaktivitet. Sikring av område for friluftsliv i nærområdet er eit viktig verkemiddel for å nå grupper som er lite aktive. I statsbudsjettet for 2016 under kap. 1420 post 30, statlege tileigningar, bandlegging av friluftsområde, er det sett av kr 34 mill. til statleg sikring av friluftsområde.

Innan fristen 15. januar 2016 kom det inn to søknadar. Fylkeskommunen skal sende søknadane vidare med ei tilråding innan 1.april. Miljødirektoratet skal gje melding til søkar om utfallet innan 1. juli. Det er inga klagerett. Miljødirektoratet sine føringar, regional kulturplan for Hordaland (2015-25) og kartlegginga/ verdsettinga av regionale friluftsområde i Hordaland frå 2008 ligg til grunn for vurderingane.

I Hordaland ligg 76% av alle statlege friluftsområde utanfor tettstader. Areal i nærleiken av bustadområde som kan nåast utan bruk av bil eller båt, og som kan brukast av store folkegrupper i og ved byar og tettstader vert prioritert. Det vert og landfaste område i kystsona og sentrale område ved innlandsvassdrag eigna for fritidsfiske. Ordninga rettar seg særlig mot areal som blir eller vil bli intensivt nytta og som det bør leggjast til rette for friluftsføremål. Grøne korridorar og ferdselsårer til friluftslivsområde er viktige for å auke bruk av eksisterande områder. Sikring av område for friluftsliv skal ikkje vere ein erstatning for ivaretaking av friluftsliv gjennom kommunale planar, men vere eit supplement til slike planar.

Ei av årsakene til at det er relativt få søknadar for 2016 er at Miljødirektoratet i 2014 og 2015 opna opp for løpande sakshandsaming av sikringssøknadar til friluftsområder. Hordaland fekk god utteljing på denne ordninga med ei total tildeling på kr. 8.538.590 (for 2014 og 2015) fordelt på 23 friluftsområder i 12 kommunar.

Miljødirektoratet opnar ikkje for løpande sakshandsaming av søknader om statleg sikring av friluftsområder i 2016, då det totale søknadsbeløpet er over 80 mill. kr, medan tilsagnsramma er omlag 40 millionar kroner.

Forslag til vedtak

Utval for kultur, Idrett og regional utvikling tilrår at Miljødirektoratet gjer vedtak om sikring av friluftsområde i følgjande prioriterte rekkefølge:

Friluftsområde	Kommune	Søkar	Søknadsbeløp
1. Risøyna gnr. gnr.25, bnr.2	Sund	Bergen og Omland Friluftsråd	342 361
2. Risøvågen gnr. 25, bnr.3	Sund	Bergen og Omland Friluftsråd	500 000

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Per Morten Ekerhovd
fylkesdirektør, kultur, idrett

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Vedlegg 1 Risøy
- 2 Vedlegg 1. Risøyna
- 3 Vedlegg - Friluftsliv for alltid

Fylkesrådmannen, 23.02.2016

Om ordninga

Miljødirektoratet forvaltar statlege økonomiske verkemidlar til sikring av område for friluftsliv. Hovudføremålet er å sikre ålmenta tilgang til friluftsområde og friluftssopplevingar. Ordninga er eit viktig verkemiddel for å nå den overordna målsetjinga om å styrkja friluftslivet som ein helsefremjande, trivselsskapande og miljøvenleg fritidsaktivitet. Areal vert først og fremst sikra gjennom bruk av plan- og bygningslova. Allemannsretten og friluftsløva sitt vern gjer at det normalt ikkje skal vera naudsynt med offentleg rådvelde over areala.

Miljødirektoratet peikar på følgjande oppgåver og forventningar til fylkeskommunen:

- Prioritere arbeidet med å sikre nye friluftslivsområde, i første rekke landfaste nærområde i strandsona og grøntområde i byar og tettstader, m.a. ved å leggja vekt på rettleiing og kompetanseheving rundt sikringsarbeidet i fylket.
- Stimulere kommunane til å fremje søknader om statleg økonomisk medverknad til sikring av friluftslivsområde.
- Sende over kommunane sine søknader om midlar til statleg sikring av friluftslivsområde til Miljødirektoratet, med faglege vurderingar og forslag til prioritering.
- Bidra til å sikre ålmenta tilgang til dei friluftsområda som forsvaret og andre statlege institusjonar ikkje lenger har bruk for som følgje av omstilling.
- Motivere kommunane til å gjennomføra vedtekne planar for grøn struktur og skogområde.
- Oppmode alle kommunar om å kartleggja og verdsetja friluftslivsområde og grøn struktur i tettstader etter metodikken i Miljødirektoratet si handbok M-98-2013, og bidra til at denne kunnskapen vert nytta i arealplanlegginga.

Friluftsområda vert sikra ved at staten ved Miljødirektoratet skaffar seg rådvelde over areala ved erverv av eigedomsrett eller ved avtale om varig bruksrett. Eigedomsrett vert helst søkt erverva gjennom avtale om kjøp med grunneigar. Dersom semje ikkje vert oppnådd, kan ekspropriasjon vera aktuelt.

For regionale friluftslivsområde, der hovudtyngda av brukarane kjem/ventast å koma frå andre kommunar enn vertskommunen, kan staten medverka med inntil 100 % av sikringsutgiftene. For lokale friluftslivsområde, der brukarar i hovudsak kjem/ventast å koma frå vertskommunen, kan staten medverka med inntil 50 % av sikringsutgiftene.

Aktuelle søkjarar er kommunar, fylkeskommunar og interkommunale friluftsråd. Frivillige organisasjonar eller private einskildpersonar som ynskjer å ta initiativ til sikring av friluftsområde vert oppmoda om å kontakta kommune eller friluftsråd som eventuelt kan fremja søknaden. Innstillinga til Miljødirektoratet skal innehalda ei grunngeven prioritering med utgangspunkt i eksisterande retningslinjer og praksis. I Miljødepartementet sitt rundskriv T-1/15 (Statsbudsjettet kap. 1420 post 30) legg vekt på følgjande moment for prioriteringa i 2016: *Statlege midlar vil særleg bli prioriterte ved sikring av areal i nærleiken av bustadområde som kan nåast utan bruk av bil eller båt. Område som kan brukast av store folkegrupper, som til dømes allment tilgjengeleg grønstruktur i og ved byar og tettstader, er særleg prioriterte. Landfaste område i kystsona og sentrale område ved innlandsvassdrag har også høg prioritet, under dette område eigna for fritidsfiske. Søknader som er handsama og prioriterte i ein kommunal prosess etter plan- og bygningslova vil bli prioriterte. Dette aukar sjansane for at ulike interesser er ivaretekne og at sikring av friluftslivsområde skjer som ledd i ein plan for utvikling av friluftslivstilbodet i kommunen, og at ein regional eller nasjonal samanheng er vurdert. Ordninga rettar seg særleg mot areal som blir/vil bli intensivt nytta, og som bør leggjast til rette for friluftslivsføremål. Sikring av område for friluftsliv skal ikkje vere ein erstatning for ivaretaking av friluftsliv gjennom kommunale arealplanar, men vere eit supplement til slike planar.*

Regionale planar og prioriteringar

I regional kulturplan for Hordaland (2015 – 2025) under pkt. 4.9 står det:

Visjonen for fagområdet fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv er Aktiv Kvar Dag. Målet er at alle skal kunne vere aktive etter eigne ønskje og føresetnader på allment tilgjengelege område i naturen og i anlegg i nærleiken av der dei bur. I regional kulturplan under pkt. 5.9 «Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv», er det mellom anna gitt følgjande mål:

1. Fleire skal delta i friluftsliv på jamn og varig basis, med særleg fokus på barn og ungdom.
2. Sikre og leggje til rette fleire og betre anlegg for friluftsliv. Alle tettstader og byar skal ha maksimalt 500 meter til næraste turløype.

Hordaland fylkeskommune gjennomførte i 2008 prosjektet *"Kartlegging og verdsetting av regionale friluftsområde i Hordaland"*. Dokumentet er ikkje juridisk bindande, men har som hovudføremål å vera ein reiskap for kommunar og regionale styresmakter i arealplanlegging, arealforvaltning og sakshandsaming. Arbeidet som er utført er ein gjennomgang av utmarksområda i fylket for å kartleggja viktige funksjonar og bruk for friluftslivet. Omsett til kategoriane i kommuneplanen vil det seia at det er F delen i LNF-områda som er nærare omtala. Det er nytta eit system for verdsetting basert på metodikk utvikla av Miljødirektoratet, tilpassa regionalt nivå. Kvar av dei kartlagde friluftsområda er vurdert slik at dei står fram med ein totalverdi etter følgjande gradering:

- a. Svært viktig friluftsområde der det ikkje bør skje inngrep eller utbygging.
- b. Viktig friluftsområde der det ikkje bør skje inngrep som fører til at funksjonen som friluftsområde vert forringa.
- c. Registrert friluftsområde der delar kan omdisponerast eller fortettast etter grundige vurderingar av rekreasjonsverdiane.

Miljødirektoratet starta i 2014 prosjektet kartlegging og verdsetting av friluftsområder. Dette er eit tiltak som er forankra i Nasjonal strategi for eit aktivt friluftsliv (2014-2020), Nasjonal handlingsplan for statleg sikring og tilrettelegging av friluftsområder (2014-2020), Regional plan for folkehelse (2014-2025) og regional kulturplan (2015 – 2025). Dette arbeidet skal bidra til at kommunane identifiserer, utviklar og ivaretek areal for friluftsliv. Det er eit særskilt fokus på tettstad- og bynære friluftsområder som er særleg viktige element i folkehelsearbeidet. Målet er at alle kommunar i Hordaland skal ha kartlagt og verdsett sine viktigaste friluftslivsområder innan 2018, då denne kartlegginga vert ei føresetnad for å kunne søke om statlege midlar. 16 kommunar er kome i gang med dette arbeidet, og ytterlegare 6 kommunar har søkt om midlar til oppstart i 2016.

Søknadar for 2016

I statsbudsjettet for 2016 under kap. 1420 post 30, statlege tileigningar, bandlegging av friluftsområde, er det sett av kr 34 mill. til statleg sikring av friluftsområde. Miljødirektoratet si tilsegnsmakt er på kr 40 millionar.

Innan fristen 15. januar 2016 kom det inn to søknadar. Fylkeskommunen skal sende søknadane vidare med ei tilråding innan 1.april. Miljødirektoratet skal gje melding til søkar om utfallet innan 1. juli. Det er ingen klagerett. Tilrådinga er bygd på Miljødirektoratet sine føringar, regional kulturplan for Hordaland (2015-25) og kartlegginga/ verdsettinga av regionale friluftsområde i Hordaland frå 2008.

Ei av årsakene til at det er relativt få søknadar for 2016 er at Miljødirektoratet i 2014 og 2015 opna opp for løpande sakshandsaming av sikringssøknadar til friluftsområder. Hordaland fekk god utteljing på denne ordninga med ei total tildeling på kr. 8 530 000 (for 2014 og 2015) til 23 friluftsområder i 12 kommunar. Miljødirektoratet opnar ikkje for løpande sakshandsaming av søknader om statleg sikring av friluftsområder i 2016, då det er totale søknadsbeløpet er på over 80 millionar kroner.

Begge søknadane fyller vilkåra for statleg sikring. Søknadane gjeld kjøp/tilrettelegging av areal som vert vurdert som viktige regionale friluftsområde. Bergen og Omland friluftsråd har høg kompetanse og gjer ein god jobb både i samband med sikring og forvaltning av områda. Det kan difor leggjast til grunn at dei føremål og tiltak som er skildra vil verte ivareteke på ein god måte.

Dette er sær sentralt i søknaden om Risøyna, som har viktige naturtypar som må haldast i hevd for å kunne oppretthalda og auke naturverdien i området. Fylkesrådmannen vil tilrå at begge søknadane vert innfridd fullt ut. Under følgjer ei kortfatta skildring og vurdering av søknadane.

1. Risøyna, Sund kommune

Bergen og Omland friluftsråd søker om kr. 342 361 til statleg sikring av området Risøyna gnr.25, bnr.2 i Sund kommune. Søknaden gjeld statleg erverv inntil 100% (regional tyding) og vert søkt gjennomført ved allereie inngått av minnelig avtale med grunneigar.

Området Risøyna er av søkjar skildra som eit nærområde til dagsutfart -/ferieområde, og Fylkesmannen karakteriserer området som regionalt båtutfartsområde. Risøyna er, som ein del av eit større område i Sund kommune, kartlagt som eit svært viktig regionalt friluftslivsområde av Hordaland fylkeskommune.

Bergen og Omland friluftsområde skildrar området som ein friluftspærlé som består av flotte skjellsandviker med svaberg, lyngheier og spredt forekomst av planta furuskog. Parsellen komplementerer eksisterande friluftsområde og tilfører enda ein badevik og tilkomst til øya Risøy i skjærgården utanfor Tofterøy i Sund kommune. Grunngeving for statleg sikring av området er eit ønske frå Bergen og Omland friluftsråd om enkel tilrettelegging og tilsyn for auka funksjonalitet og auka bruksverdi som friluftsområde. Avstand til nærmaste tettstad er om lag 500 meter. Området kan nåast med kano/ kajakk og båt. I følgje søkar er eigendommen utan heftingar. Søkar tek på seg det formelle ansvaret for drift/tilsyn av området.

I følgje søkar er området eigna til:

- bading og strandbaserte aktivitetar i saltvatn
- båtutfart og fiske i saltvatn
- klatring
- merka sti- og løypenett
- oppleving av kulturverdiar
- turmål og telting.

Oversikt over forventa utgifter til sikring	Beløp
Grunnpris	316 000
Kart- og delingsforretning	25 000
Tinglysningsgebyr inkl. dokumentavgift	525
Total kostnad	342 361
Søknadsbeløp	342 361

Fylkesrådmannen si vurdering

Hordaland fylkeskommune er samd i Bergen og Omland friluftsråd si skildring og vurdering av behov for tilrettelegging på Risøyna som eit regionalt friluftsområde. Tiltaket det er søkt om vil gjere bruken av området meir funksjonelt, og gje området kompletterande meirverdi i høve tiltaka som allereie er gjort i området. Hordaland fylkeskommune tilrår at søknaden vert innfridd, og prioriterer søknaden som nummer 1.

2. Risøyvågen, Sund kommune

Bergen og Omland Friluftsråd søker om kr. 500 000 til statleg sikring av området Risøyvågen gnr.25, bnr.3 i Sund kommune. Søknaden gjeld statleg erverv inntil 100% (regional tyding) og vert søkt gjennomført ved allereie inngått av minnelig avtale med grunneigar.

Området Risøyvågen er ein parsell på Risøy i skjærgården utanfor Tofterøy i Sund kommune, og er av fylkesmannen karakterisert som regionalt båtutfartsområde. Risøyvågen er, som ein del av eit større område i Sund kommune, kartlagt som eit svært viktig regionalt friluftslivsområde av Hordaland fylkeskommune.

Denne parsellen kjem som tillegg til parsell ved Kobbavågen som vert sikra i 2015 og kompletterer ein sikringsprosess av desse øyane.

Grunngeving for statleg sikring av området er eit ønske frå Bergen og Omland friluftsråd om å auke funksjonaliteten ved enkel tilrettelegging. Da kan området få auka bruk, samstundes som friluftsverdiane i området vert ivaretekne. Avstand til nærmaste tettstad er om lag 500 meter. Området kan nåast med kano/ kajakk og båt. I følgje søkar er eigendommen utan heftingar. Søkar tek på seg det formelle ansvaret for drift/tilsyn av området.

I følgje søkar er området eigna til:

- båtutfart og fiske i saltvatn
- bading og strandbaserte aktivitetar i saltvatn
- turområde sommartid
- klatring
- leik og allsidige aktivitetar.

Oversikt over forventa utgifter til sikring	Beløp
Grunnpris	324 000
Kart- og delingsforretning	25 000
Tinglysningsgebyr inkl. dokumentavgift	525

Informasjonstavle	10 000
Grunnleggjande istandsetting	300 000
Total kostnad	659 525
Søknadsbeløp	500 000

Fylkesrådmannen si vurdering

Hordaland fylkeskommune er samd i Bergen og Omland friluftsråd si skildring og vurdering av behov for tilrettelegging på Risøyvågen som eit regionalt friluftsområde. Tiltaket det er søkt om vil gje området kompletterande meirverdi i høve tiltaka som allereie er gjort i området. Hordaland fylkeskommune tilrår at søknaden vert innfridd, og prioriterer søknaden som nummer 2.

Samla vurdering

Fylkesrådmannen si vurdering er at begge søknadane ligg godt til rette innafor gjeldande retningslinjer og at alle desse bør kunne etterkomast fullt ut. Ved prioritering mellom områda bør det tildelast midlar i den rekkjefølgje som går fram av forslag til vedtak. Risøyvågen i Sund kommune er prioritert først då det er eit område med naturverdiar som skjellsandviker, svaberg og lynghei. Begge områda inngår i ein kompletterande sikringsprosess og påverkar såleis eit større område.

I Hordaland er 23 av 33 kommunar medlem av eit friluftsråd. Friluftsråda har brei fagleg kompetanse og erfaring på friluftsfeltet, mellom anna knytt til statleg sikring. Det er ei utfordring at det ikkje ligg føre søknader frå kommunar som ikkje er tilslutta friluftsråd. Oppgåva med å stimulera kommunar til å fremja saker om sikring er ein del av forventninga til fylkeskommunen. Eit viktig tiltak er derfor å vidareføre arbeidet med å kartlegge og verdisetje friluftsområder i alle kommunane i fylket. I samband med saksutgreiinga har også representantar for Fylkesmannen og Regionalavdelinga vore invitert til å kome med faglege innspel.